

Sosyal Medyada Veri Güvenliği ve Kişisel Mahremiyet Sorunu

Data Security and Privacy Problem on Social Media

Tugay Arat¹⁻² Mahmut Mert ASLAN³

Öz

“İletişim Çağı” olarak da tanımlanan günümüz dünyasında bilişim teknolojileri her gün biraz daha gelişmektedir. Bu gelişmelerin asıl amacı, insanlar arasındaki iletişim gereksinimlerini gittikçe daha kolay ve yaygın hale getirmektir. Nitekim bugün itibarıyla internet ağı neredeyse bütün dünyaya ulaşmış durumdadır. İnternet ağının en yaygın ve etkin platformları olan sosyal medya siteleri ve onların gizli alt katmanları sosyal ilişkilerin büyük bir bölümünün gerçekleştiği alanlardır; fakat bu alanda gerçekleşen sosyal ve özel ilişkiler konusunda birtakım veri güvenliği ve mahremiyet sorunları yaşanmaktadır. Buna “dijital mahremiyet” de denmektedir. Ne yazık ki bu tür istismarlar bazı kullanıcıların diğer bazılarına ait özel bilgilere erişim sağlaması ve onları çeşitli şekillerde istismar etmesi ile sınırlı değildir. Daha önemlisi, internet ağı ve sosyal medya sitelerinin Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ana üslerinde bütün kullanıcıların kişisel bilgileri kayıt altına alınmakta ve arşivlenmektedir. Bu özel bilgilerin kullanıcılar aleyhinde kullanılıp kullanılmadığı ya da gelecekte böyle bir riskin olup olmadığından emin olmak mümkün değildir. Bu nedenle, kişisel mahremiyetine ve geleceğine değer veren kullanıcılar sosyal medyada ileride istismar edilmeye müsait olan özel bilgi, belge, resim ve videolar paylaşmaktan titizlikle kaçınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İletişim, Sosyal medya, Dijital mahremiyet

Abstract

In today’s world, which is also defined as the “Communication Age”, information technologies are developing day by day. The main purpose of these developments is to make communication needs easier and more common among people all over the whole world. In this context, Internet network has reached almost the entire world. Social media sites, which are the most common and effective platforms of the Internet network, and their hidden substrates are the areas where most of the social relations take place; however, there are some data security and privacy issues regarding the social and private relationships in this area. This is also called “digital privacy”. Unfortunately, such exploitations are not limited to the fact that some users have access to others’ private information, and misuse them in various ways. More importantly, the personal information of all users is recorded and archived in main bases of the Internet network, and social media sites in the United States. It is not possible to make exactly sure whether this private information is used against users or whether there will be such a risk in the future. Therefore, users who value their personal privacy and future should strictly avoid sharing private information, documents, pictures, and videos on social media.

Keywords: Internet, Communication, Social media, Digital Privacy

Araştırma Makalesi (Research Article)

Gönderim Tarihi (Received): 25.02.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 16.03.2021

Atıf (cite as): ARAT, T ve ASLAN, M. M. (2021). Sosyal Medyada Veri Güvenliği ve Kişisel

Mahremiyet Sorunu, Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 35, s. 387-401,

DOI: 10.31123/akil.886402

Giriş

Her geçen gün büyük bir hızla gelişen bilişim teknolojisi ve sosyal medya araçlarının kişilerin merakını artırdığı, gerek kendileri gerekse ülke ve dünya olayları konusunda bilgi edinme ve sosyal çevreye bilgi verme gibi gereksinimlerini karşıladığı bilinmektedir. Daha önceki dönemlerde geleneksel yöntemlerle sürdürülen dostluklar ve özel birliktelikler, bugünler itibarıyla çok büyük bir oranda sosyal medya ortamlarında gerçekleşmektedir. Mevcut dijital ortamlardaki sosyal ilişkiler pek çok yönden daha büyük bir hız ve kolaylık içinde yürüse de kullanıcılar için birtakım riskler içerdiği konusunda kuşku da bulunmamaktadır. Teşhircilik, röntgencilik, siber zorbalık, kişisel mahremiyete yönelik rahatsız edici girişimler ve tacizler gibi istenmedik olayları bunlar arasında saymak mümkündür. Zira kullanıcıların ülkede ve dünyada gelişen olaylar konusunda bilgi edinme amaçlarını aşarak başkalarının mahremiyet alanlarına yönelik gözetleme ve taciz teşebbüslerine yeltenmelerinin önüne geçmek pek kolay olmamaktadır. Aslına bakılırsa, bu tür girişimler tek yönlü değildir. Bazen de kişiler kendi mahremiyet duvarlarını yıkarak başkaları tarafından izlenme, hatta gözetlenme isteğine kapılmaktadır. Sonuçta sınırları belirsiz bir paylaşım özgürlüğü sunan sanal âlemin insanların beğenilme tutkusu temelinde gözetleme, gözetlenme ve beğenilme isteklerini kışkırtacak bir ortam olduğu ortadadır. Sosyal medyanın asal işlevi de büyük olasılıkla budur. Nitekim sosyal medyada fazla vakit harcayan birçok kullanıcının bunu bir zaman kaybı olarak algıladığını söylemek zor görünmektedir. Açıkçası bu durum sadece sosyal ilişkilerin gerçekleşmesinde sunduğu avantajlardan ötürü değil, aynı zamanda ticarî, ekonomik, eğitsel ve daha bir dizi nedenden ötürü herkes için gündün güne biraz daha işlevsel ve çekici hale gelmektedir. Bu sebeplerden dolayı, dijital teknolojinin sunduğu anonim ve özgür iletişim ortamlarında kullanıcıların asla göz ardı etmemesi gereken birçok risk faktörünün mevcut olduğunun altını önemle çizmek gerekmektedir. Elbette ki, bunların başında kişisel mahremiyetin korunması yönündeki haklı kaygılar yer almaktadır. Kişilerin günlük yaşamın akışı içinde gizli saklı kalması gereken pek çok bilgiyi barındıran bir kişisel mahremiyet alanları olduğu gibi, sosyal medyanın sunduğu sanal ortamda da bu özel alanın korunması gereksinimi söz konusu olmalıdır. Bazı çevrelerde dijital ortamdaki her şeyin zaten kamuya açık olduğuna ilişkin bir yargı olsa da gerçekte sosyal medyada kişisel mahremiyete yönelik gözetleme ve tacizlerin önemli ve yaygın bir sorun teşkil ettiğine dair sayısız şikâyetlerin olduğu bir gerçektir. Ayrıca sosyal medya şirketlerinin yurtdışındaki ana merkezlerinde kullanıcılara ait bütün genel ve özel bilgilerin sürekli kayıt altına alınıp arşivlendiği gerçeği göz önüne alındığında, bu kişisel bilgilerin ileride kişinin aleyhinde kullanılabileceği konusunda daha ciddi birtakım endişeler de ortaya çıkmaktadır. Kaldı ki, bu tür işlemlerin belli bir ölçüde diğer kullanıcılar tarafından da yapılabildiği bilinmektedir. Çünkü Web 2.0 araçları kullanıcılara başkalarına ait kişisel bilgileri değiştirme, kopyalama ve çeşitli platformlarda paylaşma olanağı sağlamaktadır. Dolayısıyla kişi tarafından silinmiş olsa bile hiçbir şeyin tamamen kaybolmadığı sanal âlemde kullanıcıların kişisel mahremiyetlerini korumak için en azından birtakım koruyucu önlemlere uymasında yarar vardır. Daha doğrusu, kullanıcıların sosyal medyada kendileri, aileleri, ülkeleri ve devletleri için ileride birer şantaj malzemesi olabilecek türden paylaşımlar yapmaktan şiddetle kaçınmaları bir zorunluluktur. Gerçek şu ki, sosyal medya ortamlarında paylaşılan her kişisel bilgi dijital mahremiyet niteliğinde olup gelecekte kişinin aleyhinde bir delil olarak kullanılabilir. Dijital mahremiyet diye tanımlanan ve sadece bugüne değil, geleceğe yönelik olarak da geçerli olan büyük risk faktörü bugünlerde her kullanıcıya öğretilmesi gereken bilgilerin başında gelmektedir.

Bu çalışma, literatür taramasına ek olarak üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olan bir alan araştırması yoluyla sosyal medya kullanımının veri güvenliği ve kişisel mahremiyet açısından içerdiği

mevcut ve gelecek riskleri ortaya koymayı hedeflemiştir. Bu bağlamda sosyal medya kullanıcılarının karşı karşıya olduğu sorunları ve riskleri ele alarak çözümlenmenin yanı sıra, bu doğrultuda bireyler açısından özellikle ileriye yönelik tehlikelere dikkat çekme işlevi görmeyi de amaçlamıştır.

1-Geleneksel Medyanın Varisi Olarak Sosyal Medyanın Tanımı ve Güç Alanı

Sosyal medya söz konusu olduğunda, öncelikle bilgi sistemlerine göz atmak gerekmektedir. Bilgi sistemleri, bireysel, örgütsel ve toplumsal katmanlar üzerinde bilgi teknolojilerinin etkileri ile ilgili bir alandır (Lucas Jr vd., 2013, s. 377). Son dönemlerde sosyal medya araçları, bilgi sistemi olarak etkin ve yaygın biçimde kullanılmaktadır (Kane, Alavi, Labianca ve Borgatti, 2014; Kapoor vd., 2017, s. 390). Nitekim bilgi sistemleri araştırmacıları, bireylerarası web tabanlı iletişim teknolojilerini uzunca bir zamandır araştırıp olgunlaştırmaktadır (Kent ve Taylor, 1998, s. 327). Ancak sosyal medya araçlarının geleneksel medya araçları ve çevrimiçi iletişim sistemlerine göre nitelik açısından farklı olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Sosyal medyanın ortaya çıkmasıyla birlikte toplumda informal bir öğrenme sürecinin başladığı ve bu durumun kontrol edilmesinin pek mümkün olmadığı herkesçe tahmin edilebilir. Örgün eğitimin başlıca ayırt edici vasfı resmî bir merkezden idare edilen, yaygın ve tektipleştirici bir öğrenim faaliyeti sunmasıdır; oysa sosyal medyadaki informal öğrenim sürecinin gayri resmî, kendini yöneten bağımsız bir doğası olduğu açıktır (Yalçınkaya, 2016, s. 44).

Sosyal medya kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Kietzmann ve arkadaşları sosyal medyayı, paylaşım, ilişkiler, grup, konuşma ve profiller için işlevsellik sağlayan web tabanlı uygulamalar (Kietzmann vd., 2011, s. 246); Kaplan ve Haenlein, internette medya açısından zengin içerik oluşturmayı sağlayan ve yönlendiren teknolojiler grubu (Kaplan ve Haenlein, 2010, s. 61); Oestreicher-Singer ve Zalmanson, kişilerarası etkileşimi ve ağ oluşturmayı kolaylaştıran bir dizi bilgi teknolojileri (Oestreicher-Singer ve Zalmanson, 2013, s. 605); Huang ve Benyoucef web üzerine kurulmuş internet tabanlı uygulamalar (Huang ve Benyoucef, 2013, s. 244-247); Boyd ve Ellison ise, “profiller oluşturma, açık ve çapraz ilişkiler kurma platformu” olarak ele almış ve bu açıdan bakıldığında “profiller oluşturma ve kullanıcılar arasındaki ilişkilerin görünürlüğüne sağlayan web siteleri” olarak tanımlamışlardır (Boyd ve Ellison, 2008, s. 223). Mayfield (2010, s. 6)’dan aktaran Ürkmez ve Canöz, sosyal medyayı kullanıcıların kendilerine ait sayfa oluşturarak çok sayıda kişiyle iletişim halinde olmasına ve çeşitli içerikler oluşturarak paylaşım yapabilmesine imkân tanıyan siteler olarak tanımlamaktadırlar (Ürkmez ve Canöz: 2020, s. 6).

Bununla birlikte, sosyal medyanın kullanıcıların doğrudan içerik paylaşımına, paylaşılan bir içerik hakkında yorum yaparak katkı sunmasına ve farklı kişilerin karşılıklı iletişim kurarak etkileşim halinde bulunmasına imkân sağlayan internet merkezli tüm hizmetleri ifade ettiği şeklinde tanımlanması da mümkündür (Boyd ve Ellison, 2007, s. 218).

Web 2.0 teknolojilerinin sosyal medyanın geliştirilmesi ve benimsenmesinde önemli bir rol oynadığı konusunda geniş bir uzlaşma bulunmaktadır. Web 2.0, kolektif zekayı kullanmak için önemli bir konsept olmasının yanında özel bir platformdur. Başka bir deyişle, Web 2.0, kullanıcıların ücretsiz araçları kullanarak çalışmalarını ve bilgilerini birbirleriyle paylaşarak özgürce iş birliği yaptığı açık kaynak ideolojisine dayanır. Web 2.0 ve açık ideolojideki teknolojik gelişmeler, Kullanıcı Tarafından Oluşturulan İçeriğin (UGC) ortaya çıkmasını desteklemiştir. İlave olarak UGC-sansür içermeyen ve düşük maliyetle içerik oluşturma ve paylaşma yeteneği, sosyal medyanın yayılmasına katkıda bulunmuştur (DesAutels, 2011, s. 189). Bir bilgi sistemi olarak, sosyal medya internet bilgi sistemleri

üzerinde kurulur ve bilginin nasıl yaratılması, erişilmesi ve dağıtılması konusunda bir dizi işlevi yürütür. Ayrıca belirtmek gerekir ki, sosyal medyayı geliştirme, kullanma ve benimseme gibi yeni tanım oluşturma ve eski tanımları güncelleme eğilimi devam etmektedir.

2- Sosyal Medya Kullanıcılarının Kişisel Mahremiyet Açısından Karşı Karşıya Olduğu Riskler

İletişim ve enformasyon teknolojisi alanlarında kaydedilen gelişmeler sayesinde internetin toplumların gündelik yaşamlarında gittikçe daha fazla yer tutmaya başladığı görülmektedir. O nedenle, bugünkü sosyal medya platformları haber ve bilgilerin yoğun bir şekilde aktığı dijital ortamlar haline gelmiş durumdadır. Bu süreçte bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar ve flash sürücüler hayatın vazgeçilmez birer parçası haline gelmiştir. İnsanlar sosyal medyayı arkadaş grubuyla iletişim halinde olmak, ilgi duydukları konular hakkında bilgi edinmek, en yakın lokantaların veya toplu taşıma araçlarının yerleriyle servis bilgilerini öğrenmek, zevklerine uygun tatil beldeleri, otellerin yer ve fiyat listelerine erişmek gibi çok farklı nedenlerle kullanmaktadır. Ancak bütün bunları yaparken dijital ortamdaki güvenlik ve mahremiyet riskleri hakkında çok az düşünmektedirler. Oysa sosyal medya platformlarında veri ve mahremiyet güvenliği ile ilgili riskler her zaman olasıdır (Ahima Advantage, 2012, s. 3). Günümüzde kitlelere yönelik algı yönetimi faaliyetleri ile ilgili olanlar da dâhil olmak üzere, özellikle sosyal medya ve haber siteleri üzerinden, politik, askerî, ekonomik ve benzeri alanlarda pek çok alanda görsel veya yazılı içerik herhangi bir kontrol mekanizması olmaksızın paylaşılmaktadır (Ayhan ve Çakmak: 2018, s.18). Dolayısıyla, sosyal medyanın kullanıcılara sunduğu görselliğin, dünyada bu denli yaygın bir kullanım alanına erişmesinde büyük bir rol oynadığı kesindir. Çünkü insanın algı sisteminde görsellik diğer duyulara göre çok daha önemli ve etkindir. John Berger "Görme Biçimleri" adlı ünlü kitabında, görme duyusunun konuşma yetisinden önce geldiğini söylemektedir. Ona göre bir çocuk konuşmayı öğrenmeden önce bakmayı ve tanımayı öğrenmekte, görme duyusu sayesinde kendisini çevreleyen dünyayı öğrenmektedir. Dünyayı kelimelerle tasvir ederiz; ancak kelimeler etrafımızın görsellikle dolu bir dünya tarafından kuşatılmış olduğu gerçeğini değiştirmez (Berger, 2016, s. 7).

Sosyal ağ sitelerinin aslî hedefi insanlar ve kurumlar açısından iletişim gereksinimlerini karşılamaktır; fakat sosyal medya aynı zamanda insanların iletişim alışkanlıklarında köklü değişiklikler yapmış, ayrıca hem bireyler hem de kurum ve örgütlere birçok yeni olanaklar sunmuştur. Bu faydalarına karşın, sosyal medya ortamında güvenlik ve mahremiyet konularına ilişkin endişe ve tartışmaların gündemden hiç düşmediği de muhakkaktır (Patel, 2017, s. 836). Bazen bireyler yeterli düzeyde tehlike için mahremiyetten vazgeçme ve mahremiyetlerinin önünü açmak için sosyal ağ sitelerini kullanmayı göze alma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Kişisel bilgiler sosyal medyada makul, tedbirli ve güvenilir bir şekilde kullanılmazsa, kullanıcının kişisel mahremiyeti çeşitli şekillerde saldırıya uğrayabilir ve bundan mağdur olan kimselerle ilgili birçok örnek olay bulunmaktadır (Kumar ve Kandasamy, 2016, s. 115). Aslında bu sitelerin güvenliği ve gizliliği, temel olarak kötü amaçlı yazılımlardan kaynaklanmaktadır. Ne yazık ki, kullanıcılar güvenilir bir kişi, kurum veya kuruluştan gelen kötü amaçlı haber veya görsellere tıklama eğilimindedir. Bazı kişi veya kuruluşlar, kullanıcıların kişisel ve gizli bilgilerine bu şekilde erişim sağlarlar. Sosyal medya sitelerinde mahremiyet güvenliğinin sorgulanmasına neden olan en büyük faktör budur (Patel, 2017: 836). Çünkü sosyal ağ sitelerinde profil oluşturma aşamasında isim, ev adresi, e-mail adresi ve diğer bazı özel bilgilerin istendiği bilinmektedir. Bu bilgiler nedeniyle, tanınmayan ve istenmeyen kötü niyetli kişilerin çeşitli tehlikeler arz edebileceğinden fazlaca şüphe etmeye gerek yoktur (Chewae et al, 2015, s. 1).

Thinktech STM Teknolojik Düşünce Merkezi'nin Türkiye'de yapmış olduğu bir araştırmaya göre, geleneksel haber kaynaklarına alternatif olarak, sosyal medya daha aktif bir haber ve veri kaynağı olarak da işlev görmektedir. Ancak sosyal medyadaki haberlerin kontrolsüz bir şekilde çoğaldığı bir gerçektir. Haberlerin çeşitlenip dünyaya erişimde saniyelik bir hıza erişmesi ile birlikte sosyal medya haberlerinin işlenmemiş olduğu, yoruma muhtaç olduğu, farklı odaklar tarafından nüfuz edilebilir ve istismar edilebilir nitelikte olduğu yönünde kaygılar yükselmeye başlamıştır. Artık yeni iletişim ortamında akılları meşgul eden en kritik problem, sosyal medyada akıp duran bilgiler, haberler ve onların toplum üzerindeki etkilerinin güvenliği ve güvenilirliğidir. Geleneksel medyada çıkan haber ve bilgilerin güvenlik ve güvenilirliği konusunda aynı kuşular geçerli olmasına karşın, sosyal medyada anlık olarak bütün dünyaya yayılmakta olan haber ve bilgilerin üzerinde bir denetim mekanizmasının bulunmaması toplumda daha derin kaygılara yol açmaktadır. Araştırmanın bulguları, kuşkusuz çok daha yaygın bir kullanım alanına ve etkisine sahip olan sosyal medyanın geleneksel medya kadar güvenilir bir haber kaynağı olarak görülmediğini göstermiştir. Sosyal medyadaki haberlerle ilgili bu algıya yol açan kuşular aşağıda sıralanmıştır:

- Haberler ve içerikleri konusundaki önyargılar
- Haber kaynaklarıyla olan çıkar ilişkileri
- Asılsız haberler
- Bazı haberlerin çarpıtılması ve gerçek bilgilerin kasıtlı olarak gizlenmesi
- Haberlerdeki ideolojik yaklaşımlar
- Haberlerin yönlendirilmesi
- Haber toplama yöntemlerinin bilinmemesi
- Haberlerin belirli bir görüş veya amaç doğrultusunda yorumlanması
- Haberlerin bilgi içermemesi
- Ortamdaki medya yapısının ticarileşmiş olması
- Ortamı denetleyecek yasal düzenlemelerin olmaması
- Gizli ve açık reklamların fazla yer tutması (Thinktech STM Teknolojik Düşünce Merkezi, 2017: 5-6).

Kişilerin hayatında bazen herkesin bilmesi gereken, bazılarının bilmesi gereken ve hiç kimsenin bilmemesi gereken özel bilgi, düşünce ve duygular vardır. Teknolojik gelişmenin emekleme dönemlerinde kişisel bilgilere sadece yakın çevrede bulunan sınırlı sayıda insan ulaşabiliyordu; ancak özellikle bilişim teknolojisinde meydana gelen baş döndürücü gelişmelerin sağladığı küreselleşme sayesinde kişisel bilgiler bütün dünyanın erişimine açık hale gelmiş durumdadır. Dijital teknolojinin kişisel mahremiyeti sınırlaması, aynı zamanda ona yönelik birtakım sorunlar ve tehlikeler getirdiği anlamını taşımaktadır.

Kişiler bir sosyal medya sitesine kayıt olduklarında, bilerek doğum günü, şehir ve diğer kişisel bilgilerini girdikten sonra profillerinin gizlilik ayarını seçebilmektedir. Bu durum birçok ciddi mahremiyet saldırılarının temeli olma potansiyeline sahip olsa da, daha fazla miktarda bilgi farkında olmadan paylaşılmaktadır. Sosyal medyada paylaşılan fotoğraf ve video sayısı göz önüne alındığında, bu kişilerin kimlik hırsızlığı, siber takip ve başka tehditlere karşı daha fazla risk altına girdikleri açıktır. Kullanıcılar genellikle akıllı telefonla çektikleri kendilerinin ve arkadaşlarının fotoğraf ve videolarını paylaştıklarında, o resmin meta verilerini de yüklemiş olurlar. Meta veriler, kameranın kapak hızı,

F-Stop, renk tayfı, lens modeli, lens üreticisi, kamera modeli, kamera üreticisi, kamera tanımlayıcı numarası, fotoğraf veya videonun çekildiği yerdeki GPS koordinatları gibi görünen bilgilerin yanı sıra belirli bir bireyi izlemek için kullanılacak daha önemli bilgileri de içermektedir. Resim veya video oluşturulduğunda tüm bu bilgiler farkında olmadan meta verilere girilmiş olmaktadır. Bu durum, kullanıcılar için çeşitli sorun ve tehditler oluşturmaktadır. Dolayısıyla paylaşılan tek bir fotoğraf veya video bile, bu bilgilere erişebilen bir düşmanla sonuçlanabilmektedir (Ghazinour ve Ponchak, 2017, s. 267-268). Daha önemlisi, sosyal medyada kullanıcıların birbirleriyle yaptıkları resim ve video paylaşımları ile kişisel yazışmalara üçüncü şahısların erişiminin engellenmesi gerektiği halde, verdikleri hizmet karşılığında doğrudan ücret almayan sosyal ağ operatörlerinin bu özel bilgileri saklı tutma ve koruma konusunda yeteri kadar duyarlı davranmadığı bilinmektedir. Başka bir deyişle, ağ operatörlerinin kullanıcıların özel bilgilerine üçüncü şahısların erişimini engellemediği yönünde çok ciddi kuşku bulunmaktadır. Bu nedenle, sosyal medyada kişisel mahremiyetten söz etmek zorlaşmaktadır. Oysa kullanıcıların mahremiyet alanını korumak için IP adresi ve mesajlara başkalarının erişiminin bir şekilde önlenmesi bir zorunluluktur (www.e-siber.com).

Daha önce vurgulandığı üzere, günümüzde çoğu sosyal ağ kullanıcısı genel bir kimlik kazanma ve özel bilgi yayınlama eğilimini korumaktadır. Buradaki asıl büyük sorun, sosyal medyada paylaşılan özel veya hassas bütün bilgi, paylaşım, konuşma ve etkileşimlerin sosyal OSN sunucusunda sürekli depolanmakta oluşudur. Çünkü OSN, doğası gereği üçüncü kişilerin bu kişisel bilgilere farklı nedenlerle kolayca erişmesine, analiz etmesine ve kullanmasına olanak vermektedir (Chewae vd., 2015, s. 1). Bu nokta, son derece tehlikelidir. Sosyal medyada gönderilen hiçbir görsel ve video, yazılan hiçbir cümle, yapılan hiçbir paylaşım kaybolmamaktadır. Kullanıcı kişisel paylaşımlarını kendi telefonundan silmiş olsa bile, sosyal medya şirketlerinin Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan merkezindeki OSN sunucularında arşivlenip koruma altına alınmaktadır. Orada depolanan kişisel bilgilerin günün birinde kullanıcıların aleyhinde kullanıma ihtimali konusunda yapılan spekülasyonların önemsiz olduğunu söylemek doğru görünmemektedir.

Bilindiği üzere, Türkiye'de teknoloji alanındaki gelişmenin istenen düzeyde gerçekleşmemiş olması nedeniyle bilgisayarlar ve işletim sistemleri yurtdışından ithal edilmektedir. Ülkede hâlihazırda kullanılmakta olan sosyal ağların özellikle Amerika Birleşik Devletleri tarafından kurulmuş olup veri tabanları üzerinde tümüyle kontrol sahibi oldukları dikkate alındığında, genelde internet ağı, özelde ise sosyal medyada kişisel mahremiyet açısından tehlike arz eden ihtimallere karşı alınacak önlemlerin gerekli ve yeterli korumayı sağlayacağı kuşkulu görünmektedir. Bu nedendir ki, özellikle kritik görevler üstlenmiş veya üstlenme potansiyeli olan kimselerin sosyal medyayı kullanmamaları çok daha doğru bir seçenektir. Mutlaka kullanması gereken kişiler ise, son derece dikkatli davranmalı ve mümkünse istismara açık özel veriler veya bilgiler paylaşmaktan titizlikle uzak durmalıdır. Sosyal medya ortamının çok yakından izlendiği gerçeği göz önünde bulundurularak, bilgi, belge ve görsellerin olabildiğince az paylaşılması gerekmektedir. Bütün bunlar sosyal ağların ABD'deki merkezlerinde sürekli olarak arşivlenip biriktirilmekte ve gerektiğinde farklı amaçlar için kullanılmak üzere büyük resimlerin oluşturulmakta olduğu ihtimali asla küçümsememelidir (Ceylan vd., 2015, s. 8). Bu açıdan bakıldığında ortaya çıkan tablonun bugün sıradan kabul edilen bireyler için ilerleyen yıllarda endişe verici riskler içereceği tahmin edilebilir. Zira bugünler itibarıyla hiç kimsenin dikkatini çekmeyen birçok kişi on-on beş yıl sonra herhangi bir alanda şöhrete kavuşabilecek, kamu yönetiminde veya büyük firmalarda önemli görevler üstlenebileceklerdir. Dolayısıyla bu kişilerin sosyal medya ortamlarında geçmiş yıllarda yapmış oldukları görsel paylaşımlar ve özel yazışmaların onları belirli konularda susturmak, kullanmak veya yönlendirmek amacıyla birer şantaj aracı olarak

kullanılmayacağını garanti etme imkânı bulunmamaktadır.

3.Sosyal Medyada Veri Güvenliği ve Kişisel Mahremiyet Sorunu Üzerine Bir Araştırma

3.1.Yöntem

3.1.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması deseni” kullanılmıştır. Durum çalışması, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır. Durum çalışmalarında amaç, belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymaktır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde inceleyen ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 277). Ayrıca istisnalar ya da özel durumlar hakkında daha derin bir anlayışa ihtiyaç duyulduğunda nitel metotların kullanılması daha sağlıklıdır (Berg ve Lune; 2016, s. 13). Bu araştırmada, nitel veriler görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme tekniğinin uygulanabilmesi konusunda Akdeniz Üniversitesi'nden etik kurul onayı alınmıştır.

3.1.2.Veritoplama Aracı ve Çalışma Grubu

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış form taslağına ilişkin olarak üç alan uzmanının görüşleri alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış soru formunun sınanması amacıyla pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama kapsamında yer alan örneklemden alınan veriler elle yazılmıştır. Araştırmanın evreni Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileridir. Örneklem ise, evreni temsil eden 24 kişidir. Bu öğrencilerin 12'si lisans öğrencisi olup diğer 12'si lisansüstü eğitime devam etmektedir. İletişim Fakültesi öğrencilerinden “amaçlı örnekleme” yöntemi içerisinde bulunan ‘maksimum çeşitlilik’ örnekleme tekniği kullanılarak farklı eğitim düzeylerinden örneklem alınmıştır.

Mülakat soruları şu şekildedir:

- 1-Sosyal medya özgür bir iletişim ortamı sunmaktadır.
- 2-Sosyal medyada sunulan haber ve bilgiler güvenilirdir.
- 3-Sosyal medyada paylaşılan haber, bilgi ve yorumlar, gerçeklerin ortaya çıkmasına daha çok yardımcı olmaktadır.
- 4-Whatsapp ve Facebook Messenger'ın kişisel mahremiyet için güvenli bir iletişim ortam olduğunu düşünüyorum.
- 5-Whatsapp ve Facebook Facebook Messenger'da paylaştığım resim, video ve yazılı mesajların muhatabımdan başkası tarafından görülmediğinden eminim.
- 6-Sosyal medya şirketlerinin kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Facebook Messenger'da paylaştığı mesaj ve görselleri başkalarına satmak amacıyla kaydetmediğine inanıyorum.
- 7-Sosyal medya şirketlerinin kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Messenger'da paylaştığı mesaj ve görselleri ileride onlar aleyhinde kullanmayacağına inanıyorum.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin, özellikle lisans ve lisansüstü öğrencilerin fikirleri alınarak, bilgi düzeylerini ortaya koymak ve farklılıkları tespit etmek amaçlanmıştır.

4.Bulgular

Görüşme tekniği ile elde edilen veriler yazılı hale getirildikten sonra gruplar (lisans ve lisansüstü) halinde analiz edilmiştir. Analiz sonuçları, soru sırasına göre verilmektedir.

‘Sosyal medya özgür bir iletişim ortamı sunmaktadır.’

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin tamamı (n=12) “sosyal medyanın özgür bir iletişim ortamı sunduğuna” inanmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı (n=4) kültürlerin sahip oldukları özellikler sebebiyle ve buna ilave olarak devletin bazı yaptırımları ile sosyal medyanın sağladığı bu özgürlüğü derecelendirmektedir. Özgürlük bazı gelişmiş devletlerin sahip oldukları özgürlüğe göre daha az bulunmaktadır. Öğrenciler, toplumun hoş karşılamadığı bir takım konu ve kavramları özgürce paylaşamamaktan şikâyet etmektedir. Bazı öğrenciler de (n=2) var olan özgürlük ortamının istismar edildiğini, var olan özgürlüğün kötüye kullanıldığını, sahte isimlerle birçok farklı işler yapılmaya çalışıldığını, hakaret içerikli mesajlara maruz kalındığını belirterek bu tür davranışların cezalandırılmasını istemektedir.

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin yarısı (n=6) sosyal medyayı özgür bir iletişim ortamı olarak görmektedir. Diğerleri (n=6) ise sosyal medyayı tam bir özgürlük ortamı olarak görmemektedir. Bazı öğrenciler (n=2) buna sebep olarak sosyal medya sahibi şirketlerin mülkiyetinde bulunan ağları istedikleri gibi yönetebileceklerini düşünmektedir. Örneğin, şirketin kendi platformlarını kapatılabileceğini, bazı iletileri engelleyebileceğini ya da istenilen içeriklerin başkalarına servis edilerek manipülasyon aracı olarak kullanılabileceğini düşünmektedir. Araştırmaya katılıp soruları cevaplayan bazı öğrenciler de (n=2) buradaki özgürlüğü tam bir özgürlük olarak görmemektedir. Çünkü paylaşımlarının başkaları tarafından görülebileceği ve kötüye kullanılabileceği endişesini taşımaktadır. Paylaşım sonucu elde edilebilecek verilerin başka amaçlar için kimi firmalara satılabileceğini düşünmektedir. Diğer öğrenciler (n=2) ise, bazen sosyal medya platformlarına kısıtlama uygulandığını, bu sebeple özgür bir iletişim ortamı sunulmadığını düşünmektedir.

Lisans ve lisansüstü öğrencilerin “Sosyal Medyanın özgür bir iletişim ortamı sunduğu” düşüncelerine bakıldığında, lisansüstü öğrencilerin bu duruma daha eleştirel yaklaştıklarını; Lisans öğrencilerinin ise, sosyal medya ve sağladığı iletişim ortamından yeterli faydayı elde ederek hatta özgürlük durumundan memnun olarak kullandıkları görülmektedir.

‘Sosyal medyada sunulan haber ve bilgiler güvenilirdir’

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinin tamamı (n=12) sosyal medyada sunulan haber ve bilgilerin güvenli olmadığı konusunda hemfikirdir. Katılımcılar günümüzde sosyal medyanın haber ve bilgi çöplüğü haline geldiği kanısında olup paylaşılan pek çok bilginin güvenilirliğini doğrulamak için kaynağına bakılması gerektiği yönünde fikir beyan etmektedir. Başka bir deyişle, araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinin tamamı (n=12) sosyal medyada sunulan haber ve bilgileri güvenilir bulmamakta, bilgilerin mutlaka doğrulanması gerekliliğini ifade etmektedir.

Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu (n=6) ‘Manipülatif bir etkiye sahip olan sosyal medyanın kitleleri belli bir yöne doğru manipüle etmesi mümkün olmaktadır.’ şeklinde düşünmektedir. Bazı katılımcılar (n=2) medyadaki bilgi kirliliğinin sadece sosyal medya ile sınırlı olmadığını, tüm medya için aynı durumun geçerli olduğunu, dolayısıyla bilgilerin teyit edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Sosyal medyada sunulan haber ve bilgilerin güvenilirliği konusunda hem lisans hem de lisansüstü öğrencilerin görüşleri birbiri ile örtüşmektedir. Her iki grup da sosyal medyada bilgilerin manipüle edilmesi durumunun var olduğu ve bilgilerin teyit edilmesi gerektiği konusunda hemfikirdirler.

‘Sosyal medyada paylaşılan haber, bilgi ve yorumlar gerçeklerin ortaya çıkmasına daha çok yardımcı olmaktadır.’

Lisans düzeyinde öğretim gören katılımcıların bir kısmı (n=4), sosyal medyanın gerçeklerin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynadığını düşünmektedir. Bir kısmı da (n=2) sosyal medyanın gerçeğin ortaya çıkmasına kısmen katkı sağladığını belirterek ‘Televizyon haberlerinde çok detaylı işlenemeyen konu ve olayların haber detayları bazen açık bir şekilde sosyal medyada paylaşılıyor. Bu paylaşımların gerçeklerin ortaya çıkarılmasında etkili olduğunu düşünüyorum.’ şeklinde görüş bildirmektedir. Lisans öğrencilerinin küçük bir kısmı (n=2) ise, görüşlerini genel olarak ‘Haber ve bilgilerle birlikte kanıtlar da sunuluyorsa, bu durum gerçeklerin ortaya çıkmasına yardımcı olabilir; ama yorumların gerçeklerin ortaya çıkmasında çok da payı olduğunu sanmıyorum.’ şeklinde ifade etmektedirler. Öğrencilerin 4’ü ise, ‘Bilgi ve yorumların güvenilirliği ve doğruluğu sağlandıktan sonra çeşitli olayların çözülmesine yardımcı olur. Ayrıca ekran görüntüleri ve videoların olayların aydınlatılmasında etkili olduğunu düşünüyorum.’ şeklinde görüş belirtmiştir.

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerinden bir kısmı (n=4) ‘Olayların hızlı yayılmasında sosyal medya çok önemlidir; ancak bu bilgi ve yorumların hepsi gerçek değildir, dikkatli olunmalıdır.’ fikrindedir. Katılımcıların bir kısmı (n=8) ‘Artık herkes editör ya da eşik bekçisi olmaksızın sosyal medyaya bilgi yükleyebilmekte, içeriklerin herhangi bir engelle karşılaşmadan hızlı bir şekilde yayılması sonucu gerçekler ortaya çıkmakta, görünmeyen olaylar görünür hale gelmektedir.’ şeklinde düşünmektedir. Lisansüstü katılımcıların 2’si ise, günümüzde akıllı telefonlar sayesinde herkesin adeta bir muhabir olduğu, yapılan kayıtlar sayesinde gerçeklerin ortaya çıkmasının kolaylaştığı şeklinde görüş bildirmektedir.

‘Whatsapp ve Facebook Messenger’ın kişisel mahremiyet için güvenli bir iletişim ortamı olduğunu düşünüyorum.’

Lisans öğrencilerinin bir kısmı (n=8), her şeye rağmen Massanger, Whatsapp gibi uygulamaların güvenli iletişim ortamları sunduğunu, daha iyi bir alternatif uygulamanın bulunmamasının Whatsapp kullanımını devam ettirmeleri konusunda önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir. Öğrenciler bugüne kadar bir güvenlik ihlali haberi duymadıkları için bu uygulamayı kullanmaya devam etmekte ve uygulamayı güvenli bulmaktadır. Diğer öğrenciler (n=4) Whatsapp’ın kişisel mahremiyet için güvenli bir iletişim ortamı olduğunu düşünmemektedir. Bu öğrenciler günümüzde kişisel mahremiyetin kalmadığını, toplumsal denetim adı altında her dakika bir siber gözetim altında tutulduklarını belirtmektedir.

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin neredeyse tamamı (n=10) bu uygulamaları güvenli bir iletişim ortamı olarak görmemekte, birkaç öğrenci (n=2) ise güvenli bulmaktadır. Hatta lisansüstü öğrenciler (n=10) büyük sermaye sahipleri tarafından piyasaya sunulan hiçbir iletişim kanalının güvenli olmadığını düşünmektedir. Geçmişte yaşanan Facebook-Cambridge Analytica veri skandalının kendilerini güvenlik konusundaki durumlarını sorgulamaya yönelttiğini belirterek özel bilgilerin günün birinde aleyhlerinde kullanılabileceği ihtimaline dikkat çekmektedirler.

'Whatsapp ve Facebook Messenger'da paylaştığım resim, video ve yazılı mesajların muhatabımdan başkası tarafından görülmediğinden eminim.'

Katılımcı lisans öğrencileri (n=10), teknolojinin her geçen gün gelişmesiyle beraber sosyal mecralarda birileri tarafından izlendiklerini, paylaşılan mesaj ve resimlerin Whatsapp şirketi tarafından belli çıkarlar karşılığında başka iletişim kanalları ya da kişilerle paylaşabileceğini düşünmektedir. Bazı öğrenciler ise, "Karşı tarafa gönderilen her mesaj ve fotoğraf bizim kişisel sorumluluğumuzdur. Konuştuğumuz insanın güvenilirliği de önemlidir." şeklinde düşünmektedir.

Araştırmaya katılan lisansüstü öğrencilerin tamamı (n=12), bu tür uygulamaların sahiplerinin, merkezlerinin ve sunucularının Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğunu, dolayısıyla hak ve sorumlulukları da kendilerinin belirlediğini düşünmektedir. İlave olarak bu öğrencilerden ikisi, verilerin depolandığını ve internet takibi yapıldığını kabul etmekle birlikte bunun kişiye özel reklam yapma gayreti olduğunu belirtmektedir.

'Sosyal medya şirketlerinin kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Messenger'da paylaştığı mesaj ve görselleri başkalarına satmak amacıyla kaydetmediğine inanıyorum.'

Araştırmaya katılan lisans öğrencileri (n=10), uygulamaların mesaj ve görselleri başkalarına satmak amacıyla kaydetmediğine veya arşivlemediğine inanmaktadır. Bu konuda çok fazla felaket senaryosu ve komplo teorisi bulunduğunu, ancak şirketlerin böyle bir riski göze alamayacağını düşünmektedir. 2 öğrenci ise, Instagram ve Whatsapp'ta paylaşılan mesaj ve görsellerin başka amaçlar için kullanılması durumuna şaşırmayacağını, ancak Twitter'ın böyle bir şey yapmayacağını düşündüğünü belirtmektedir.

Lisansüstü öğrencilerin tamamı (n=12), somut ve kesin bir bilgiye sahip olmadıklarını, ancak uygulama yöneticilerinin kendi havuzlarında topladıkları bu kişisel bilgileri ticarî ya da siyasî amaçlarla başka kurumlara satma ihtimalinin olduğunu ifade etmektedir.

'Sosyal medya şirketlerinin kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Messenger'da paylaştığı mesaj ve görselleri ileride onlar aleyhinde kullanılmayacağına inanıyorum.'

Mülakata katılan lisans öğrencileri (n=8), paylaşılan mesaj ve görsellerin ileride aleyhlerinde kullanılabileceğine inanmamaktadır. Bu görüşlerini, 'Bu tür bir skandalın ortaya çıkması halinde söz konusu şirketler büyük bir itibar ve hisse kaybına uğrayacakları için böyle bir istismarı göze alamazlar.', 'Hiçbir şirket dünyanın yarısını karşısına almaya cesaret edemez.', "Bu tür mesajlaşma programlarını milyonlarca insan kullanmaktadır. Sıradan vatandaşlar olarak böyle bir şeyin olacağını sanmıyorum." şeklinde gerekçelerle temellendirmektedirler. Diğer öğrenciler ise (n=4), kişisel verilerin şirketler tarafından aleyhte kullanılabileceğini, hatta kullanılmakta olduğunu belirtmektedir.

Lisansüstü öğrencilerin tamamı (n=12), kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Messenger'da paylaştığı mesaj ve görsellerin ileride onlar aleyhinde kullanılmayacağına ihtimal vermemektedir. Bu öğrenciler, 'Şirketler bunu bilerek yapmasa bile "heck'leme" (sisteme giriş yolu bulmak, kırmak) sonucu böyle bir risk ortaya çıkabilir.', 'Şirket, elindeki verileri para ve başka çıkarlar karşılığında kullanabilir.', "Şirketlerin bu verileri nerede ve nasıl kullanacağını kestirmek mümkün değildir." şeklinde gerekçeler öne sürmektedir.

Sonuç

İnternet ve sosyal medyanın yaygın kullanımı toplumun haber ve bilgi alma alışkanlıklarını değiştirmiştir. Geleneksel medya düzeninde 'kaynak' ve 'kitle' adlı iki temel yapı vardı. Bugün sosyal medyadaki bilgilerin son kullanıcısı, aynı zamanda bilgiyi oluşturan yayan taraf olabilmektedir.

Sosyal medyadaki haber ve bilgiler, çeşitli sosyal, politik veya ekonomik çıkarlara uygun olarak yanlışlıkla veya kasıtlı olarak oluşturulabilmektedir. Sosyal medyanın artan kullanımı ve haberlerin birincil kaynağı olması nedeniyle, bilgi güvenilirliği konusu önümüzdeki dönemde yeni medya düzenini şekillendirmede önemli bir rol oynayacağı kesin görünmektedir. Öte yandan, insanların birbirleriyle ilgili bilgilere kolayca erişip yayabilmeleri kişisel mahremiyeti büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır. İlginçtir ki, sosyal medyada iyi bir profil oluşturup kendini daha yüksek bir toplumsal sınıfa taşıyabilmeyi isteyen birçok birey bu amaçla kişisel mahremiyetinden vazgeçme yönünde ödünler vermeye hazırdır (Van Dijck, 2013, s. 206).

Daha da önemlisi, sosyal medyada hiçbir paylaşım tamamen kullanıcının kontrolü altında değildir. Kullanıcı paylaşımlarını silmiş olsa bile, bu bilgiler Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan sosyal medya sitelerinin merkezlerindeki OSN sunucularında arşivlenmekte ve saklanmaktadır. Bir ülkenin böylesine büyük bir fırsatı ulusal çıkarları için kullanmayacağını düşünmek fazla iyimserlik olacaktır. Bugünün özel veya utanç verici paylaşımlarının, yakın veya uzak gelecekte önemli bir göreve geldiklerinde sahiplerine karşı birer şantaj aracı olarak kullanılmayacağından hiç kimse emin olmamalıdır. Çünkü ulusal güvenlik uzmanları ve askerî strateji uzmanları çok iyi bilirler ki, savaşın özü istihbarattır. Sosyal medya merkezlerinde kayıt altına alınan ya da bu kanallardan farklı yol ve yöntemlerle elde edilen gizli kişisel verilerin gerek devletler ve şirketler arasında gerekse topluluklar ve bireyler arasında sürüp giden çıkar çatışmalarında en çok işe yarayan araçlar haline geldikleri söylenebilir. Kişisel ve ulusal çıkarları korumak isteyen herkes, tehdit ve şantaja elverişli özel bilgileri sosyal medyada paylaşmaktan kaçınması gerektiğinin bilincine varmakla yükümlüdür.

Araştırmanın verileri üzerinde yapılan analizler sonunda ortaya çıkan bulguların aşağıdaki şekilde özetlenmesi mümkündür:

Araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin tamamı sosyal medyanın özgür bir iletişim ortamı sunduğu yönündeki yargıya olumlu yaklaşırken, Lisansüstü öğrencilerinin ancak yarısı buna olumlu yaklaşmaktadır. Ayrıca, lisans öğrencileri sosyal medyayı büyük ölçüde memnuniyetle ve rahatlıkla kullanırlarken; lisansüstü öğrencileri önemli ölçüde kaygı ve tedirginlik duyarak kullanmaktadırlar. Bu durum da bize, eğitim seviyesi yükseldikçe sosyal medya kullanıcılarının sosyal medyayı daha çekingen kullandıklarını göstermektedir.

Lisansüstü öğrencilerinin ancak yarısı buna olumlu yaklaşmaktadır. Ayrıca, lisans öğrencileri sosyal medyayı büyük ölçüde memnuniyetle ve rahatlıkla kullanırlarken; lisansüstü öğrenciler önemli ölçüde kaygı ve tedirginlik duyarak kullanmaktadırlar. Bu durum da bize, eğitim seviyesi yükseldikçe sosyal medya kullanıcılarının sosyal medyayı daha çekingen kullandıklarını göstermektedir.

Sosyal medyada sunulan haber ve bilgilerin güvenilirliği konusunda hem lisans öğrencilerinin hem de lisansüstü öğrencilerin tamamı olumsuz görüş bildirmektedir. Her iki grup da sosyal medyada bilgilerin manipülasyonunun mümkün ve muhtemel olduğu, o nedenle bilgilerin farklı kaynaklarla doğrulanması gerektiği hususunda aynı fikirdedirler.

“Sosyal medyada paylaşılan haber, bilgi ve yorumların gerçeklerin ortaya çıkmasına daha çok yardımcı olduğu” yönündeki özellik konusunda lisans öğrencilerinin çoğunluğu, lisansüstü öğrencilerin de büyük çoğunluğu diğer kaynaklardan teyit edilmeden ve kanıtlar sunulmadan inanılmaması gerektiğine inanmaktadırlar. Bu durumda da eğitim seviyesi yükseldikçe sosyal medyada paylaşılan içeriklerin gerçekliği hususundaki inancın azaldığı söylenebilir.

Whatsapp ve Facebook Messenger’ın kişisel mahremiyet için güvenli bir iletişim ortamı olduğu yönündeki yargıya lisans öğrencileri bazı çekinceler koymakla birlikte, her şeye rağmen bu uygulamaların güvenli iletişim ortamları sunduğunu, daha iyi bir alternatif uygulamanın bulunmamasının Whatsapp kullanımını devam ettirmeleri konusunda önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir. Ancak buna karşılık lisansüstü öğrencilerin neredeyse tamamı bu uygulamaların güvenli bir iletişim ortamı sundukları fikrine inanmamaktadırlar.

Whatsapp ve Facebook Messenger’da paylaşılan resim, video ve yazılı mesajların karşıdaki kişiden başkası tarafından görülmediği yönündeki ifade konusunda lisans ve lisansüstü öğrencilerin neredeyse tamamı aynı görüştedir. Ayrıca iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte sosyal mecralarda birileri tarafından izlenmenin kaçınılmaz hale geldiği, yapılan paylaşımların Whatsapp Şirketi tarafından belli çıkarlar karşılığında üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılma ihtimalinin var olduğu görüşündedirler.

Sosyal medya şirketlerinin kullanıcıların Whatsapp ve Facebook Messenger’da paylaştığı mesaj ve görselleri başkalarına satmak amacıyla kaydetmediğine ilişkin ifade için lisansüstü öğrencilerin çoğunluğu, konu hakkında somut bir bilgi ve bulguya sahip olmadıklarını belirtmekle birlikte şirketlerin paylaşılan bilgileri ticarî ve politik amaçlarla satmasının olasılık dışı olmadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Lisans öğrencileri, sosyal medya şirketlerinin Whatsapp ve Facebook Messenger’da paylaşılan mesaj ve görselleri ileride onlar aleyhinde kullanılmayacağına inanırken, bunun tersine lisansüstü öğrenciler, paylaştıkları bazı bilgilerin ileride kendileri aleyhine kullanılmama ihtimalinin olmadığına inanmaktadır. Genel olarak, lisansüstü öğrencilerin lisans öğrencilerine kıyasla olaylara daha temkinli ve eleştirel yaklaştıkları gözlemlenmektedir. Lisansüstü öğrenciler, kişisel mahremiyet konusunda daha duyarlıyken lisans öğrencilerinin daha umursamaz davrandıkları anlaşılmaktadır. Lisansüstü öğrenciler lisans öğrencilerine göre toplumsal denetim adı altında her türlü siber gözetime karşı daha duyarlıdırlar.

Kaynakça

- Ayhan Ahmet ve Çakmak Fatma (2018). Türkiye'ye Yönelik Algı Operasyonlarının Dijital Medyaya Yansımaları, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 29.Özel Sayı, 11-35.
- Berg ve Lune (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Çeviren: Arı, Asım), Eğitim Yayınevi, Konya.
- Berger, J. (2016). *Görme Biçimleri*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites Definition, History, and Scholarship, *Journal of Computer-Mediated Communication*, C. 13 S. 1, 208-229.
- Ceylan, E. B., Demiryürek, E. ve Kandemir, B. (2015). Sosyal Ağlarda Güncel Güvenlik Riskleri ve Korunma Yöntemleri, *Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi*, C. 1, S. 1, 8-10.
- Chewae, M., Hayikader, S., Hasan, M. H. ve İbrahim, J. (2015). How Much Privacy We Still Have on Social Network?, *International Journal of Scientific and Research Publications*, C. 5, S. 1, 1-3.
- DesAutels, P. (2011). UGIS: Understanding the Nature of User-generated Information Systems, *Business Horizons*, C. 54, S. 3, 183-191.
- Ghazinour ve Ponchak (2017). Hidden Privacy Risks in Sharing Pictures on Social Media, The 8th International Conference on Emerging Ubiquitous Systems and Pervasive Networks (EUSPN 2017), *Procedia Computer Science*, S. 113, 267-272.
- Kaplan, A. M., ve Haenlein, M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media, *Business Horizons*, C. 53, S. 1, 56-69.
- Kane, G. C., Alavi, M., Labianca, G., ve Borgatti, S. P. (2014). What's Different About Social Media Networks? A Framework and Research Agenda, *MIS Quarterly*, C. 38, S. 1, 274-303.
- Kent, M. L., ve Taylor, M. (1998). Building Dialogic Relationships Through the World Wide Web, *Public Relations Review*, C. 24, S. 3, 320-333.
- Kietzmann, J. H., Hermkens, K., McCarthy, I. P., ve Silvestre, B. S. (2011). Social Media? Get Serious! Understanding the Functional Building Blocks of Social Media, *Business Horizons*, C. 54, S. 3, 243-252.
- Lucas Jr, H. C., Agarwal, R., Clemons, E. K., El Sawy, O. A., ve Weber, B. W. (2013). Impactful Research on Transformational Information Technology: An Opportunity to Inform New Audiences, *MIS Quarterly*, C. 37, S. 2, 370-384.
- Ürkmez S ve Canöz Kadir (2020). Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Çerçevesinde Sosyal Medya Kullanımı: Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 8, Sayı: 111, 526-547.
- Oestreicher-Singer, G., ve Zalmanson, L. (2013). Content or Community? A Digital Business Strategy for Content Providers in the Social Age, *MIS Quarterly*, C. 37, S. 2, 589-615.
- Senthil, K. N., Saravanakumar, K. ve Deepa, K. (2017). On Privacy and Security in Social Media-A Comprehensive Study, *Procedia Computer Science*, C. 78, 114-119.
- Patel, M. (2017). Cyber Security for Social Networking Sites: Issues, Challenges and Solutions, *International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology (IJRASET)*, C. 5, S. 4, 833-838.
- Thinktech STM Teknolojik Düşünce Merkezi (2017). *Yeni Medya Düzeninde Bilgi Güvenilirliği ve Toplumsal Etkileri*, Araştırma Raporu Aralık 2017, 4-7.
- Van Dijck, J. (2013). You Have One Identity: Performing the Self on Facebook and LinkedIn, *Media, Culture & Society*, C. 35, S. 2, 199-215.

Yalçınkaya, D. (2016). An Informal Learning Practice Reflects its Importance, *International Journal of Management and Applied Science*, Cilt 2, Sayı 12, Aralık 2016, 43-46.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara.

İnternet Kaynakları

e-siber Dergisi (2020). <http://www.e-siber.com/sosyalmedya/sosyal-aglarda-olmayanlar-gizlilik-veguvenlik> adresinden 17.01.2020 tarihinde erişilmiştir.

Ahima Advantage (2012). *Social Media, Texting, and Other Privacy and Security Issues: Doing Your Part in an Age of Too Much Information*, C. 16, S. 2, 2-4, <http://bok.ahima.org/PdfView?oid=105574> adresinden 10.11.2020 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

Purpose of Research

As of today, the Internet network has reached almost the whole world. Social media sites are the areas where most of the social relations take place. However, there are some problems of data security and privacy regarding social and private relationships in this field. Unfortunately, exploitations on social media are not limited to some users gaining access to private information belonging to others, and abusing them in various ways. The personal information of all users is recorded and archived in the main bases of the Internet network, and social media sites in the United States. It is not possible to be sure whether this private information is being used against users or whether there will be such a risk in the future. The purpose of this study is to reveal what the undergraduate and graduate students at the Akdeniz University in the city of Antalya in Turkey think about the security of personal data on social media sites such as Facebook, Facebook Messenger, and WhatsApp.

Research Questions

The research questions of the study are as follows:

- 1-Social media offers a free communication environment.
- 2-The news and information presented on social media are reliable.
- 3-The news, information and comments shared on social media help reveal the facts more.
- 4-I think Whatsapp, Facebook, and Facebook Messenger are safe communication environments for personal privacy.
- 5-I am sure that the pictures, videos and text messages I share on Whatsapp, Facebook, and Facebook Messenger are not seen by anyone else than my addressee.
- 6-I believe that social media companies do not save the messages and images that users share on Whatsapp, Facebook, and Facebook Messenger in order to sell them to others.
- 7-I believe that social media companies will not use the messages and images shared by users on

Whatsapp, Facebook, and Facebook Messenger against them in the future.

Literature Review

From the beginning, concerns and discussions about security and privacy issues in the social media environment have never fallen off the agenda. Sometimes, individuals can give up privacy for fame, getting some likes, and some similar personal benefits. The big problem here is that private information, sharing, conversation, and interactions shared on social media are constantly stored on the social OSN server. Because OSN allows third parties to easily access, analyze, and use this personal information, there is always a probability of danger for users. None of the visual elements posted on social media, any sentence written, or any sharing made will be lost. Even if the user has deleted it from his phone, it is archived and protected on OSN servers operating at the headquarters of social media companies in the United States. It is unwise to ignore the possibility that personal information stored there will one day be used against users. As a result, the most critical problem occupying the people's minds is the security and reliability of the information and images they share on social media.

Methodology

In the research, the method of "case study design" was used. Case study is an empirical approach widely used in qualitative research. The semi-structured interview form developed by the researchers was used as the data collection tool in the study. Regarding the semi-structured form draft, the opinions of three field experts were received, and the necessary arrangements were made. A pilot application was conducted to test the semi-structured questionnaire. The data taken from the sample included in the application were written manually. The universe of the research is students of the Faculty of Communication at Akdeniz University. The sample is 24 of them representing the universe. 12 of these students are undergraduate students, and the other 12 continue their graduate education. After the data obtained by the interview technique were written down, they were analyzed in groups (undergraduate and graduate).

Results and Conclusion

Even if the user deletes his social media posts later, this information is archived and stored on OSN servers in the headquarters of social media sites in the United States. National security experts and military strategists know very well that the essence of war is intelligence. It would be too optimistic to think that a country would not use a great opportunity like social media for its national interests. Intimate or embarrassing posts shared these days can be used against users who will become a prime minister, chief of staff, executive of a large company, a famous singer, or a famous writer ten or twenty years later. Considering the answers given to the research questions prepared in this direction, it is understood that the majority of both undergraduate and graduate students have such a kind of anxiety. In addition graduate students were observed to be more cautious and taking critical view of the events much more than the undergraduate students.